

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Kulturmiljöenheten
Pernilla Morner
Antikvarie
010-2244697

Meddelande
2018-10-04

Diarienummer
431-28775-2018

Sida
1(2)

Lerums kommun
att. lars.palmeby@lerum.se

Angående arkeologisk utredning steg 2 inom fastigheten Tollerød 4:47 i Skallsjö socken, Lerums kommun

Länsstyrelsen beslutade den 27 augusti om arkeologisk utredning steg 2 inom planområde för bostäder mm benämnd Brännaben Skogsbacke. Av bifogad redovisning framgår att Västarvet Kulturmiljö/Lödöse museum har utfört utredningen i september månad 2018.

Vid utredningen framkom en ny fornlämning i form av en fossil åker/röjningsröseområde, Ny 1. Samtidigt avgränsades tidigare påträffade fornlämningar, RAÄ Skallsjö 345 (fossil åker), 346 (torplämning), 347 (grav/stensättning) och 349 (fossil åker) gentemot planområdet. Lämningarna finns redovisade på bilagt kartmaterial.

Länsstyrelsen bedömer att lämningarna ska betraktas som fornlämningar. För dessa fornlämningar gäller kulturmiljölagens bestämmelser. Den planerade exploateringsytan kan därför innebära ingrepp i fornlämning och kräver således Länsstyrelsens tillstånd enligt kulturmiljölagen 2 kap 12 §. Det ska poängteras det till fornlämningarna hör ett skyddsområde i form av ett fornlämningsområde, 2 kap. 2 § KML. Detta område har samma lagskydd som fornlämningen.

Ni bör därför ta kontakt med Länsstyrelsen för att klarlägga förutsättningarna för att bevara fornlämningarna i lämplig miljö, alternativt klarlägga villkoren för ett eventuellt ingrepp i de av kulturmiljölagen skyddade delar av området.

Inom området har även påträffats historiska lämningar i form av sentida husgrunder (Ny 2) och en färdväg (Ny 3). Hänsyn till dessa bör tas i det fortsatta planarbetet.

Pernilla Morner

Bilaga
Redovisning av utförd arkeologisk undersökning upprättad av Västarvet
kulturmiljö/Lödöse museum och inkommen till Länsstyrelsen den 1 oktober
2018.

Digital kopia till
Västarvet
Lerums kommun

Redovisning av utförd undersökning enligt 11-13 §§ KML

Referensnummer för den inskickade blanketten är: **3862**

Geografiska och administrativa uppgifter

Län Västra Götaland	Kommun Lerum	Landskap Västergötland
Socken Skallsjö	Fastighet/kvarter Tollerød 4:47	Kartblad
Beslutande länsstyrelse (datum för beslut) Västra Götaland (2018-08-27)	Länsstyrelsens dnr 431-28775-2018	Beslut enligt KML Arkeologisk utredning enligt 2 kap. 11§ KML

Undersökningens art och omfattning

Undersökarens dnr/projektnr Projekt 13522	Typ av undersökning/åtgärd Arkeologisk utredning	Fältarbetstid start/slut 2018-09-24 - 2018-09-25
Undersökande/ansvarig organisation Västarvet kulturmiljö	Projektansvarig Mats Helligren	Typ av exploatering
Uppdragsgivare/exploatör	Antal arbetsdagar	Beräknad rapporttid
		Total faktisk kostnad

Berörda RAÄ-nr, datering och lägesbestämning

Berörda RAÄ-nr/tillfällig arbetsidentitet (objektnr) Skallsjö 345, 346, 349, Ny1, Ny2, Ny3	
Datering	
Mätmetod GPS	Kommentar kring inmätning
Skala	
Medelfel vid inmätning	

Objekttabell för lämningstyper

RAÄ-nr Skallsjö Ny1	Tillfälligt arbetsid. (obj.nr)	Osäker position ☐	Ej synlig ovan mark ☐	Lägsta nivå (möh)	Högsta nivå (möh)
Antal 1	Lämningstyp Fossil åker	Egenskapstyp		Egenskapsvärde(n)	
Antikvarisk bedömning Fornlämning	Skadestatus Välbevarad	Undersökningsstatus Ej undersökt		Aktualiserad bedömning Antagande	
Beskrivning I norra delen av undersökningsområdet hittades ett röjningsröseområde, 85x65 meter stort (N-S), bestående av minst ett 10-tal lätt övertorvade röjningsrösen. Rösena är runda och 2,5-3,5 meter i diameter.					
Antikvarisk kommentar/motivering till aktualiserad bedömning Röjningsrösenas karaktär samt studier av det historiska kartmaterialet visar att röjningsrösen har en ansenlig ålder och skall betraktas som fornlämning. Rösena är inte lika övertorvade som de inom RAÄ Skallsjö 349 varav de bör vara yngre.					

Objekttabell för lämningstyper

RAÄ-nr Ny2	Tillfälligt arbetsid. (obj.nr)	Osäker position ☐	Ej synlig ovan mark ☐	Lägsta nivå (möh)	Högsta nivå (möh)
Antal 1	Lämningstyp Husgrund, historisk tid	Egenskapstyp		Egenskapsvärde(n)	
Antikvarisk bedömning Övrig kulturhistorisk lämning	Skadestatus Skadad	Undersökningsstatus Ej undersökt		Aktualiserad bedömning Annat underlag	
Beskrivning Alldeles söder om ett mindre berg finns en 4x3 meter stor husgrund, bestående av 0,2 meter stora cementerade stenar. Direkt söder om grunden syns resterna efter en ca 2x2 meter stor och cirka 1 meter djup källargrund, delvis uppbyggd av stenar. 15 meter nordost om grunden finns en 3x3 m stor och 0,2 meter hög husgrund bestående av cementblock. Emellan husgrunderna finns en mindre väg vars östra kant är förstärkt med stenar.					
Antikvarisk kommentar/motivering till aktualiserad bedömning Ingen av husen är synliga på det historiska kartmaterialet vilka visar att de härrör från 1900-talets första hälft.					
Skadebeskrivning Endast grundena kvarstår av husen					

Objekttabell för lämningstyper

RAÄ-nr Ny3	Tillfälligt arbetsid. (obj.nr)	Osäker position ☐	Ej synlig ovan mark ☐	Lägsta nivå (möh)	Högsta nivå (möh)
Antal 1	Lämningstyp Färdväg	Egenskapstyp		Egenskapsvärde(n)	
Antikvarisk bedömning Övrig kulturhistorisk lämning	Skadestatus Välbevarad	Undersökningsstatus Ej undersökt		Aktualiserad bedömning Annat underlag	
Beskrivning Färdvägen är hålvägsliknande, 110 m lång, 2 m bred och upp emot 0,4 m djup.					
Antikvarisk kommentar/motivering till aktualiserad bedömning Färdvägen är synlig på historisk karta från 1836 och på häradskartan från 1890-talet. Någon gång på 1900-talet kom vägen ersättas av en ny väg belägen ca 10 m väster om den gamla vägen.					

Objekttabell för lämningstyper

RAÄ-nr Skallsjö 345	Tillfälligt arbetsid. (obj.nr)	Osäker position ☐	Ej synlig ovan mark ☐	Lägsta nivå (möh)	Högsta nivå (möh)
Antal 1	Lämningstyp Fossil åker	Egenskapstyp		Egenskapsvärde(n)	
Antikvarisk bedömning Fornlämning	Skadestatus Välbevarad	Undersökningsstatus Ej undersökt		Aktualiserad bedömning Annat underlag	
Beskrivning Röjningsröseområde, 30x25 m stort (N-S) bestående av minst fem övertorvade röjningsrösen. Rösena är mestadels runda och 2,5-3 meter i diameter					
Antikvarisk kommentar/motivering till aktualiserad bedömning Röjningsrösenas karaktär samt studier av det historiska kartmaterialet visar att röjningsrösen har en ansevärd ålder och skall betraktas som fornlämning.					

Objekttabell för lämningstyper

RAÄ-nr Skallsjö 346	Tillfälligt arbetsid. (obj.nr)	Osäker position ☐	Ej synlig ovan mark ☐	Lägsta nivå (möh)	Högsta nivå (möh)
Antal 1	Lämningstyp Husgrund, historisk tid	Egenskapstyp		Egenskapsvärde(n)	
Antikvarisk bedömning Fornlämning	Skadestatus Skadad	Undersökningsstatus Ej undersökt		Aktualiserad bedömning Annat underlag	
Beskrivning Torplämning bestående av en 5x5 m stor husgrund och en 4x4 m stor källargrund. Runt omkring finns ett flertal mindre åkerytor bevarade.					
Antikvarisk kommentar/motivering till aktualiserad bedömning Handlingar till det historiska kartmaterialet samt studier av kyrkböckerna visar att torpet anlades 1809 och övergavs senast på 1870-talet.					
Skadebeskrivning Endast grunderna kvarstår av torpet och källaren					

Objekttabell för lämningstyper

RAÄ-nr Skallsjö 349	Tillfälligt arbetsid. (obj.nr)	Osäker position ☐	Ej synlig ovan mark ☐	Lägsta nivå (möh)	Högsta nivå (möh)
Antal 1	Lämningstyp Fossil åker	Egenskapstyp		Egenskapsvärde(n)	
Antikvarisk bedömning Fornlämning	Skadestatus Välbevarad	Undersökningsstatus Ej undersökt		Aktualiserad bedömning Annat underlag	
Beskrivning Röjningsröseområde, 165x120 m stort (N-S) bestående av minst ett 30-tal övertorvade röjningsrösen. Rösena är mestadels runda och 2,5-3,5 meter i diameter.					
Antikvarisk kommentar/motivering till aktualiserad bedömning Röjningsrösenas karaktär samt studier av det historiska kartmaterialet visar att röjningsrösena har en anseelig ålder och skall betraktas som fornlämning.					

Referenser

Inget kartmaterial bifogat

Ingen skriftlig källa bifogad

Ingen bildinformation bifogad

Filnamn	Typ	Storlek
Ny1.cpg	text/plain	0.00 Megabyte
Ny1.dbf	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny1.prj	text/plain	0.00 Megabyte
Ny1.sbn	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny1.sbx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny1.shp	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny1.shx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny2.cpg	text/plain	0.00 Megabyte
Ny2.dbf	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny2.prj	text/plain	0.00 Megabyte
Ny2.sbn	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny2.sbx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny2.shp	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny2.shx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny3.cpg	text/plain	0.00 Megabyte
Ny3.dbf	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny3.prj	text/plain	0.00 Megabyte
Ny3.sbn	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny3.sbx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny3.shp	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Ny3.shx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 345.cpg	text/plain	0.00 Megabyte
Skallsj? 345.dbf	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 345.prj	text/plain	0.00 Megabyte
Skallsj? 345.sbn	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 345.sbx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 345.shp	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 345.shx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 346.cpg	text/plain	0.00 Megabyte
Skallsj? 346.dbf	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 346.prj	text/plain	0.00 Megabyte
Skallsj? 346.sbn	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 346.sbx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 346.shp	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 346.shx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 349.cpg	text/plain	0.00 Megabyte
Skallsj? 349.dbf	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 349.prj	text/plain	0.00 Megabyte
Skallsj? 349.sbn	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 349.sbx	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 349.shp	application/octet-stream	0.00 Megabyte
Skallsj? 349.shx	application/octet-stream	0.00 Megabyte

Redovisning

<p>Sammanfattning av undersökningsresultaten</p> <p>I norra delen av undersökningsområdet hittades ett nyupptäckt röjningsröseområde (Ny1) bestående av ett 10-tal lätt övertorvade rösen. I sydväst hittades två husgrunder (Ny2) härrörande från 1900-talets första hälft. I norra delen hittades en färdväg (Ny3). De övriga kända fornlämningarna inom undersökningsområdet, Skallsjö 345, 346 och 349, avgränsades.</p> <p>Totalt grävdes 50 schakt. Inga boplatslämningar påträffades inom undersökningsområdet.</p> <p>Sammanfattningsvis har utredningen visat att det finns fyra fornlämningar i form av en torplämning och tre röjningsröseområden inom undersökningsområdet. Därutöver finns även tre ÖKL-lämningar i form av två husgrunder och en färdväg.</p>
<p>Förslag till fortsatta åtgärder</p> <p>Med tanke på planerad exploatering bör torpområdet (RAÄ 346) och röjningsröseområdena (RAÄ 345, 349 och Ny1) förundersökas.</p>
<p>Fynd som ska fyndfördelas</p> <p>Nej</p>
<p>Meddelande till FMIS</p>

Blankett inskickad av: Mats Hellgren (mats.hellgren@vgregion.se)

